

„Nie daj się nabrać” - fake news i dezinformacja

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
- od dezinformacji
do świadomego odbiorcy

Luty - czerwiec 2026

Opieka merytoryczna: Dominik Sołowiej Studio DS. Info

Partner

FUNDACJA

SOKÓLSKI OŚRODEK
KULTURY

Fake news i dezinformacja

Dlaczego dajemy się nabrać?

ZASIĘG: PRAWDA vs. FAŁSZ

Badania wskazują, że kłamstwo dociera do odbiorców znacznie szybciej i głębiej niż fakty, bo bazuje na emocjach.

*Fake news szerzy się **6x** szybciej
Rzetelna informacja = **powolna weryfikacja***

Partner

FUNDACJA

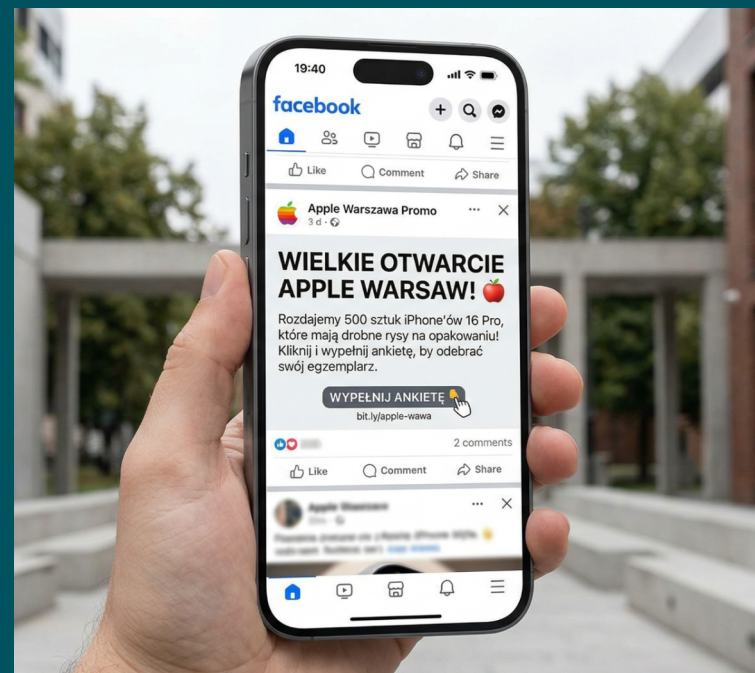

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

Apple świętuje otwarcie nowego biura w Warszawie:
„Rozdajemy 500 sztuk iPhone’ów 16, które mają
drobne rysy na opakowaniu! Kliknij i wypełnij ankietę,
by odebrać swój egzemplarz!”

Prawda czy fałsz?

Partner

SOKÓLSKI
OŚRODEK
KULTURY

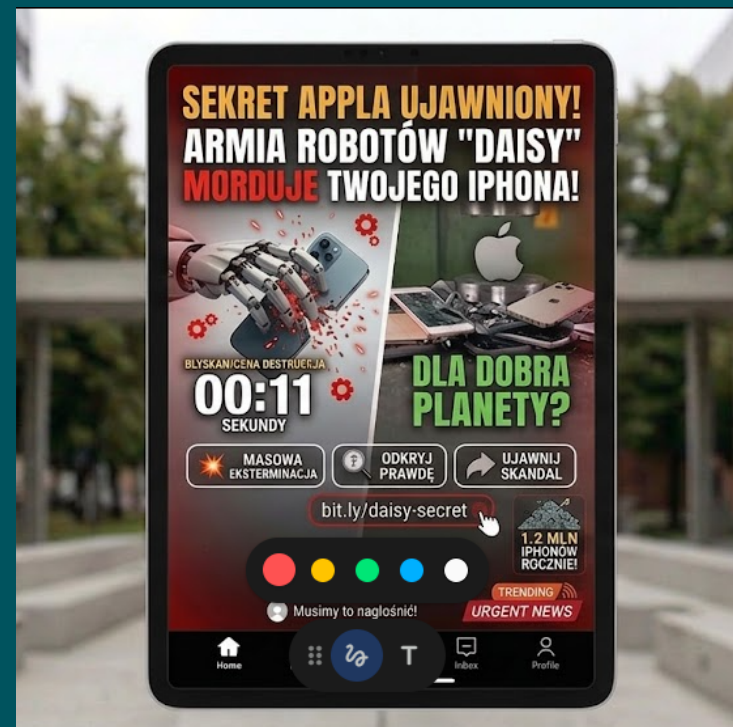
Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

Prawda czy fałsz?

Robot Daisy: Maszyna, która „morduje” iPhone’y dla dobra planety.

Apple posiada armię wyspecjalizowanych robotów o imieniu Daisy, które potrafią rozebrać iPhone’a na części pierwsze w zaledwie 11 sekund.

Partner

SOKÓLSKI
OŚRODEK
KULTURY

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

Prawda!

Robot Daisy: Maszyna, która „morduje” iPhone’y dla dobra planety.

Robot używa mroźnego powietrza o temp -80°C , aby błyskawicznie zamrozić klej trzymający baterię, co pozwala na jej bezpieczne „odstrzelenie”.

Daisy potrafi rozpoznać aż 23 różne modele iPhone’ów i precyzyjnie wrywać z nich śrubki oraz podzespoły, odzyskując rzadkie minerały (np. lit, kobalt, złoto), których tradycyjne niszczarki nie są w stanie uratować.

Jeden taki robot potrafi przetworzyć do 1,2 mln. telefonów rocznie.

<https://www.apple.com/pl/newsroom/2018/04/apple-adds-earth-day-donations-to-trade-in-and-recycling-program/>

Partner

FUNDACJA

SOKÓLSKI
OŚRODEK
KULTURY

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

PO CO KTOŚ TWORZY NIERZETELNE TREŚCI?

PIENIĄDZE

Zyski z reklam dzięki „kliknięciom” (clickbait).
Więcej sensacji =
więcej wejść =
więcej gotówki.

UWAGA

Budowanie zasięgu kont
i profili. W ekonomii uwagi
kłamstwo jest cenniejsze
niż nudna prawda.

MANIPULACJA

Wpływanie na poglądy,
wybory polityczne i nastroje
społeczne. Wywoływanie
podziałów.

Partner

FUNDACJA

SOKÓLSKI
OŚRODEK
KULTURY

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

DLACZEGO **TO** NA NAS DZIAŁA?

EMOCJE:

Strach i złość wyłączają nasze krytyczne myślenie i potrzebę weryfikacji

SZYBKOŚĆ:

Reagujemy impulsywnie, udostępniając treść przed jej przeczytaniem.

ALGORYTMY:

Media społecznościowe promują to, co budzi silne reakcje.

Partner

FUNDACJA

SOKÓLSKI
OŚRODEK
KULTURY

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

SŁOWNIK POJĘĆ

✓ DEZINFORMACJA

Świadome szerzenie fałszywych informacji w celu zmanipulowania opinii publicznej. To zaplanowana strategia, a nie pomyłka.

✓ CLICKBAIT

Atrakcyjny, często zmanipulowany tytuł, który ma na celu tylko jedno: skłonić Cię do kliknięcia w link.

✓ DEEPPFAKE

Technologia oparta na AI, pozwalająca tworzyć hiperrealistyczne nagrania wideo lub audio, na których ktoś mówi rzeczy, których nigdy by nie wypowiedział, lub robi coś, co jest dla niego całkowicie obce.

✓ BAŃKA INFORMACYJNA

Stan, w którym algorytmy podsuwają nam tylko treści zgodne z naszymi poglądami, izolując nas od innych punktów widzenia.

Partner

FUNDACJA

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

NARZĘDZIA KRYTYCZNEGO ODBIORCY

Widzisz informację a'la sensacja z chwytliwym nagłówkiem, czy viralowym zdjęciem - STOP!
Weź dwa oddechy po to, żeby nie zadziałał mechanizm szybkiego odbioru i 'szerowania'.

Chociaż post może wyglądać profesjonalnie, ma dużo reakcji, ktoś znany go udostępnił, wywołuje emocje, koniecznie:

SPRAWDŹ

1. Kto to publikuje?
2. Skąd to wiadomo?
3. Czy inne źródła to potwierdzają?
4. Czy materiał nie jest wyrwany z kontekstu?

Partner

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

WAŻNE!

- ✓ Nie każda informacja jest prawdą.
- ✓ Im silniejsza emocja, tym większa potrzeba sprawdzenia.
- ✓ Każdy funkcjonuje w innym środowisku informacyjnym (bańka informacyjna).

Przykładowe narzędzia do weryfikacji

<https://images.google.com/>

<https://tineye.com>

Partner

SOKÓLSKI
OŚRODEK
KULTURY

A graphic element consisting of three stylized, colorful arrows pointing to the right, in shades of green and blue.

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

VADEMECUM MŁODEGO INTERNAUTY

Traktuj innych tak, jak sam chcesz być traktowany.

Liczba lajków nie jest miarą Twojej wartości.

Pamiętaj, że za jednym „idealnym” zdjęciem w MS stoi setka innych ujęć i filtrów itp.

Porównuj się, ale z samym sobą sprzed jakiegoś czasu, a nie z youtuberami i influencerami.

HEJT to agresywne, obraźliwe lub upokarzające komentarze, memy, wiadomości, które mają na celu zranienie drugiej osoby.

Doświadczyłaś/eś hejtu?

Nie odpowiadaj agresją na agresję – to dodaje paliwa hejterowi.

Zgłaszaj i blokuj.

Szukaj wsparcia - prośba o pomoc to nie słabość – to oznaka mądrości i odwagi.

Hejtujesz? Pamiętaj, że za to grożą realne kary prawne (odpowiedzialność przed sądem rodzinnym, kary finansowe dla rodziców). W internecie nikt nie jest anonimowy, zawsze zostawiasz cyfrowy ślad.

Internet może stać się przestrzenią wymiany myśli, dialogu i wzajemnego wsparcia, jaki będzie - zależy też od nas!

Partner

FUNDACJA

Projekt edukacyjny CZYSTY PRZEKAZ –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

NUMERY POMOCOWE

Jeśli Ty lub ktoś z Twoich znajomych doświadcza hejtu, nienawiści lub czuje się zagrożony w internecie, nie jesteście sami. Poniżej numery telefonów i instytucje, w których można uzyskać **ANONIMOWĄ I BEZPŁATNĄ POMOC**:

116 111 – Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży (24/7)

800 12 12 12 – Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka (24/7)

800 080 222 – Linia Dzieciom (bezpłatna pomoc dla dzieci i młodzieży)

112 – Europejski Numer Alarmowy (dzwoń, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie, np. groźby karalne).

GDZIE ZGŁASZAĆ HEJT W SIECI

Dyżurnet.pl – Zespół reagujący na nielegalne treści w internecie (np. hejt, propozycje seksualne, groźby).

Policja – Można zgłaszać cyberprzemoc osobiście lub poprzez rodziców/opiekunów.

Partner

FUNDACJA

Projekt edukacyjny **CZYSTY PRZEKAZ** –
od dezinformacji do świadomego odbiorcy

